

המטה לחינוך אזרחי ולחיים משותפים المقر للتربية المدنية وللحياة المشتركة

יום זכויות האדם הבין-לאומי תשפ"ו 2025 חופש הביטוי בעידן המהפכה הטכנולוגית

משך השיעור:

90 דקות (לבחירת המורה אם לקיים את המערך בשלמותו או חלקים נבחרים ממנו)

קהל יעד:

יסודי כיתות ה-ו

מטרות השיעור:

1. להבין את משמעות חופש הביטוי ומדוע הוא חשוב בדמוקרטיה
2. ללמוד לזהות פייק ניוז ושיח פוגעני ברשתות
3. לעודד התנהגות מכבדת ברשת
4. לעודד אקטיביות ואחריות אזרחית, חברתית ודיגיטלית של תלמידים בקידום שיח מכבד וסובלני

מהלך השיעור:

פתיחה (20 דק')

מתוך ההכרזה לכל באי עולם (1948).

הצגת סעיף י"ט (19) העוסק בחופש הביטוי: "כל אדם זכאי לחירות הדעה והביטוי, לרבות החירות... לבקש, לקבל ולמסור ידיעות ודעות בכל דרך וללא סייגי גבולות".

שאלה לדיון במליאה: שימוש בשגרת חשיבה יודע, רוצה לדעת, למדתי על...

מה זה חופש הביטוי?

לבקש מהתלמידים לכתוב את כל מה שהם יודעים על חופש הביטוי וכל מה שהם היו רוצים לדעת על חופש הביטוי.

לאחר מכן- הקרנת הסרטון: [כנסת נכבדה: חופש הביטוי \(כאן חינוכית\)](#)

ולדון בכיתה במליאה לאחר הצפייה:

האם יש ביטוי שאין לו גבול? האם מותר לי לומר מה שאני רוצה, מתי שאני רוצה, למי שאני רוצה?

המטה לחינוך אזרחי ולחיים משותפים المقر للتربية المدنية وللحياة المشتركة

פעילות חקר: (20 דק') חלוקת הכיתה ל-3 קבוצות

מתוך תשובות התלמידים יש לציין שבשיעור נעסוק גם בתופעת הפייק ניוז, שיח שנאה והסתה ברשתות החברתיות.

קבוצה	סוגיית הדיון המרכזית בקבוצה	מקור לצפייה וקישור
פייק ניוז	למה חשוב לבדוק מידע?	https://www.youtube.com/watch?v=-PLNV272XEO
אחריות ברשת	מה האחריות שלי כשאני מפרסם?	https://www.youtube.com/watch?v=xIXhZAvmiw
שיח שנאה ברשתות החברתיות	מה נחשב לשיח פוגעני? למה מילים יכולות לפגוע?	https://www.youtube.com/watch?v=U3n1oPRTbdQ&t=109s

שאלות מנחות לכל הקבוצות:

1. שתפו בדוגמאות שנחשפתם אליהם בהקשר לנושא שלכם?
2. מהם היתרונות והחסרונות של הפלטפורמה הדיגיטלית בהקשר לנושא שלכם?
3. כיצד חופש הביטוי וגבולותיו מתקשר לנושא שלכם?

הצגת מסקנות במליאה (עד 10 דק')

כל קבוצה מציגה בקצרה (כ- 3 דקות) את המסקנה שלה, תוך התייחסות לדילמה המרכזית ולגבולות חופש הביטוי בהתאם לנושא הקבוצה.

מאקטיביות דיגיטלית לאקטיביות אזרחית - "יצירת קוד השיח המכבד למימוש חופש הביטוי" (10 דק')

פעילות קבוצתית: כל קבוצה (מאותם הרכבים) מתבקשת לנסח "קוד שיח" קצר עבור רשת חברתית נבחרת (למשל: קבוצות וואטסאפ כיתתיות, קבוצת בית הספר באינסטגרם, או פורום דיונים בית ספרי ועוד).

המטרה: ליצור כללים אקטיביים שמעודדים סובלנות ומגבילים הסתה/פייק ניוז

הקבוצה	משימה אקטיביסטית
פייק ניוז	כללי אימות מידע: נסחו 3 כללים המחייבים משתמשים (במיוחד מנהלי קבוצות) לוודא מידע לפני פרסום. (למשל: חובת ציון מקור רשמי להודעת חירום).
אחריות ברשת	כללי אחריות אישית ואחריות חברתית: נסחו 3 כללים שמטרתם לעודד אחריות בקרב התלמידים בנוגע לשיתוף ותגובות ברשת.
שיח שנאה ברשתות החברתיות	כללים נגד שיח שנאה ושימוש במילים פוגעניות: נסחו 3 כללים ברורים לפיהם ייחסם או ידווח תוכן שנחשב מסית. (למשל: איסור מוחלט על שימוש בכינוי פוגעני).

המטה לחינוך אזרחי ולחיים משותפים المقر للتربية المدنية وللحياة المشتركة

הצגת הכללים במליאת הכיתה (10 דק')

כל קבוצה מציגה בקצרה (כ- 3 דקות) את הכללים העוסקים בנושא שלה.

לאחר מכן במליאת הכיתה מחליטים יחד על כלל אחד מכל נושא שאותו הם הולכים לקדם באופן אישי ובאופן כיתתי.

תוצר אומנותי (10 דק')

הכנה פלייר/דף אמנה/קוד שיח לתלייה בכיתה.

סיכום (10 דק')

שיתוף במליאה: חוזרים לשגרת הלמידה מתחילת השיעור- מה למדתי:
מה למדתם בשיעור על חופש הביטוי?